

Valsts prezidenta pilnvaru izvērtēšanas darba grupai

**VALSTS AIZSARDZĪBA UN
MILITĀRĀ ZINĀTNE
LATVIJĀ**

23.02.2016

Dr.habil.sc.ing. K. Krēslinš

Militārā zinātne – 2006

(apstiprināta MK)

- Militārā zinātne ir zināšanu un pētījumu kopums par militāro konfliktu cēloņiem, to principiem un likumsakarībām, par valsts un tās bruņoto spēku veidošanu un sagatavošanu militārajiem konfliktiem un bruņotajai cīņai, par valsts, tās teritorijas, suverenitātes un iedzīvotāju aizsardzību, militāro konfliktu un karu novēršanu, kā arī starptautisko drošību

Militārā zinātne

- **Militārais nodrošinājums** ir zinātnes apakšnozare, kura pēta un analizē valsts aizsardzības struktūrām un personālam nepieciešamo materiāli tehnisko ekipējumu militāro aktivitāšu veikšanai.
- - Par civilās aizsardzības likumu, plānu un NATO Krīzes pārvaldes mācības.
- - Robežu drošība – tehniskais aprīkojums, BLA.
- - Karavīru uniforma un bruņu vestes.
- - Par robotiem.

Latvijas NBS

PAGĀTNE

PAR VALSTS AIZSARDZĪBU LIKUMS 04.11.1992.

- **1. pants.** Latvijas Republikas aizsardzība ir valsts politisko, militāro, ekonomisko un sociāli tiesisko pasākumu sistēma, ko izveido, lai garantētu valsts drošību un iedzīvotāju aizsardzību.
- **2. pants.** Valsts aizsardzības sistēma sastāv no Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, nemilitārajām valsts aizsardzības institūcijām un valsts tautsaimniecības struktūrām.

LATVIJAS AIZSARDZĪBA

- MIERA LAIKĀ:
- Aizsardzības spēki: SZS, JS, GS, RAS;
- Zemessardze;
- Policija;
- Drošības dienests;
- Nacionālā aizsardzības akadēmija.
- KARA LAIKĀ:
- Nacionālie bruņotie spēki

Latvijas Satversme

- **42. pants.** Valsts Prezidents ir valsts bruņotā spēka augstākais vadonis. Kara laikam viņš ieceļ virspavēlnieku.
- **43. pants.** Valsts Prezidents uz Saeimas lēmuma pamata pasludina karu.
- **44. pants.** Valsts Prezidentam ir tiesība spert nepieciešamos militārās aizsardzības soļus, ja kāda cita valsts Latvijai pieteikusi karu vai ienaidnieks uzbrūk Latvijas robežām. Līdz ar to Valsts Prezidents nekavējoties sasauc Saeimu, kura lemj par kara pasludināšanu un uzsākšanu

Latvijas NBS

TAGADNE

DROŠĪBA

Latvijas Nacionālās drošības koncepcijas (NDK) kontekstā – *drošība* ir valsts politisko, ekonomisko, militāro (fiziskās drošības - aizsardzības) un sociāli tiesisko pasākumu sistēma, ko izveido, lai garantētu valsts drošību un iedzīvotāju aizsardzību.

Fiziskā drošība – aizsardzība

- *Aizsardzības ministrijas* un *NATO* kontekstā vārds *aizsardzība* nosaka pasākumu kopumu cīņai ar NATO Stratēģiskajā koncepcijā noteiktajiem draudiem, riskiem un izaicinājumiem:
globālā terorisma draudi; kiberuzbrukumi; enerģijas resursu drošība; globālās klimata izmaiņas (papildus hibrīda kara draudi)
-

DROŠĪBAS DRAUDI (riski)

NACIONĀLAIS DROŠĪBAS LIKUMS

- **11.pants. Aizsardzības ministrijas kompetence**
- *(1) Aizsardzības ministrija: 1) izstrādā un īsteno valsts aizsardzības politiku;*

***KĀDA IR VALSTS AIZSARDZĪBAS
POLITIKA?***

VALSTS AIZSARDZĪBAS POLITIKA

Latvija ir NATO un ES dalībvalsts.

NATO un ES “kolektīvā aizsardzība” ir šo organizāciju valstu “pašaizsardzība”.

Kolektīvā aizsardzība ir Latvijas pašaizsardzība.

Defence restructuring in Lithuania

"From scratch"

Total defence

Collective defence

Department of National Defence created

1994

Law on the Basics of National Security

2001

National security strategy; Prague Summit

2004

1990

Application for membership in NATO

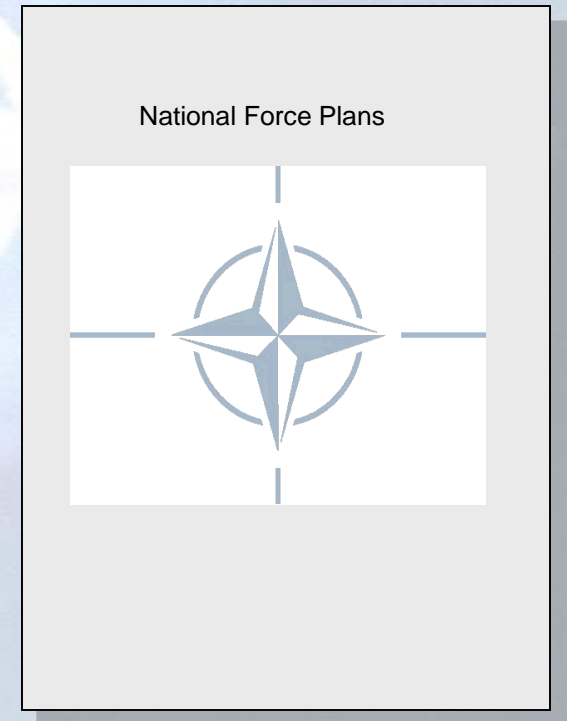
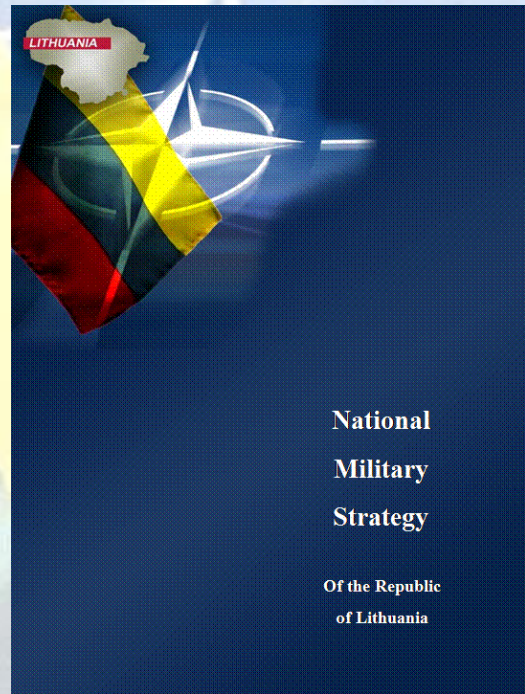
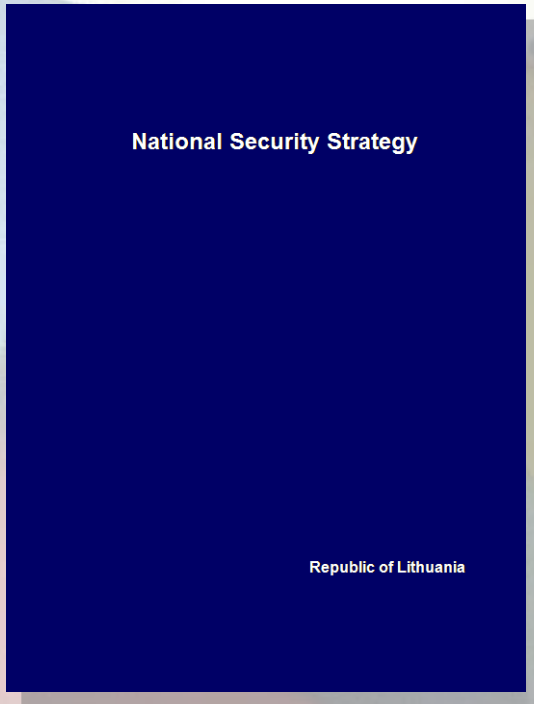
1996

Agreement of political parties on defence policy

2002

National military strategy; membership in NATO

Basic planning documents

Total defence vs. collective defence:

LITHUANIA

(Lietuvas BS komandieris ģen. Jonas Kronkaitis)

- Territorial defense – **INCOMPATIBLE**; **(NESAVIENOJAMS)**
- Preparation for civil resistance – POSSIBLE;
- Decentralized decision-making – INCOMPATIBLE;
- Preparation for guerilla warfare - IRRELEVANT;
- Conscription – POSSIBLE;
- Total mobilization – IRRELEVANT; **(NEATBILSTOŠ)**
- Large inactive reserve – IRRELEVANT; **(SEVI IZSMĒLIS)**
- **Bottom line: Allied forces can do territorial defense, but Territorial forces cannot do collective defense**

• **Kolektīvie spēki var veikt teritoriālo aizsardzību, bet Teritoriālie spēki nevar veikt kolektīvo aizsardzību**

Uzskatu, ka Lietuvas komandiera viedoklis ir loģiski pamatots

- **Viņš dod atbildi uz pamatjautājumu ar ko atšķirās BV aizsardzības politika pirms un pēc iestāšanās NATO.**
- ***KĀDA IR VALSTS AIZSARDZĪBAS POLITIKA?***
- ***ASV ģenerālis paskaidroja, ka demokrātiska valsts nevar uzvarēt partizānu karā, kamēr tā ir demokrātiska.***
- ***Daži man jautāja, kādēļ mēs neprotestējām, kad mūs izsūtīja uz Sibīriju?***

Lithuanian Armed Forces Missions:

LITHUANIA

Protect Sovereignty and Territorial Integrity

- ⊕ As a member of NATO ensure credible deterrence
- ⊕ In conjunction (**kopā**) with Allied Forces, **defend** Lithuania

Preserve Regional and Global Stability

- ⊕ Contribute military units to NATO Article V operations.
- ⊕ Contribute units to a NATO-, EU-, or UN-led crisis response and peace support operations.
- ⊕ Participate in CSBMs and arms control regimes.
- ⊕ Fight against the threat of terrorism or the proliferation of WMD

Safe, Secure, Prosperous Homeland

- ⊕ Help to neutralise the activities of foreign intelligence services
- ⊕ Support local authorities in times of disaster

Nav klasificēts

- Papildus diskusijām, kā Eiropas valstīm „**apvienot resursus un dalīt atbildību**” (pooling and sharing) attiecībā uz militārajām spējām, rodas fundamentāls politisks jautājums – **kāds ir absolūtais militāro spēku minimums**, kas šobrīd ir nepieciešams suverēnai Eiropas valstij? Citiem vārdiem – kuras ir tās svarīgākās lietas, bez kurām nevar iztikt, pat ja „**viedā aizsardzība**” darbojas perfekti? Izrādās, atbildēt uz šo jautājumi ir pārsteidzoši grūti.

Kādām ir jābūt valsts minimālajām aizsardzības spējām?

- Lielākās daļas aizsardzības analītiķu tūlītēja atbilde būtu - valstij ir nepieciešams **nodrošināt uzticamu teritoriālo aizsardzību**, pretējā gadījumā tā vairs nebūs suverēna valsts.
- Taču, ja šī atbilde ir pareiza, daudzas valstis tādā gadījumā jau sen būtu zaudējušas savu suverenitāti, pat lielākās no tām.

Kādām ir jābūt valsts minimālajām aizsardzības spējām?

- Daudz interesantāku atbildi uz šo jautājumu sniedz Fēliks Zaidlers, jauns vācu drošības jautājumu pētnieks un doktora kandidāts.
- Viņaprāt, viss, kas valstij ir nepieciešams, ir **ātrās reaģēšanas spēki un speciālo operāciju vienības**, lai tās var glābt savus pilsoņus ārkārtas situācijās ārvalstīs.

<http://www.sargs.lv/Viedokli/2013/05/17-01.aspx#lastcomment>

Nav klasificēts

Jaunā NBS struktūra

Aizsardzības plānošana

Militāro risku analīze

Aizsardzības koncepcija

Operatīvā koncepcija

Operatīvā izpēte

Struktūras izpēte

Spēku piedāvājums dalībai NATO operācijās (Force proposals)

NATO Krīzes pārvaldīšanas sistēma

Latvijas Krīzes pārvaldīšanas sistēma

NBS miera/ kara laika struktūra

Militārā padome 2003.gada rudens

Nav klasificēts

Latvijas NBS

NĀKOTNE

A New Strategic Concept for a Complex World

Multiple Futures **COMPLEX** **WORLD**

*Mani uzaicināja un es ņēmu dalību šajā izpētē un
2008. gadā vadīju darba grupu, kas prognozēja
«Atgriešanos pie spēku politikas»*

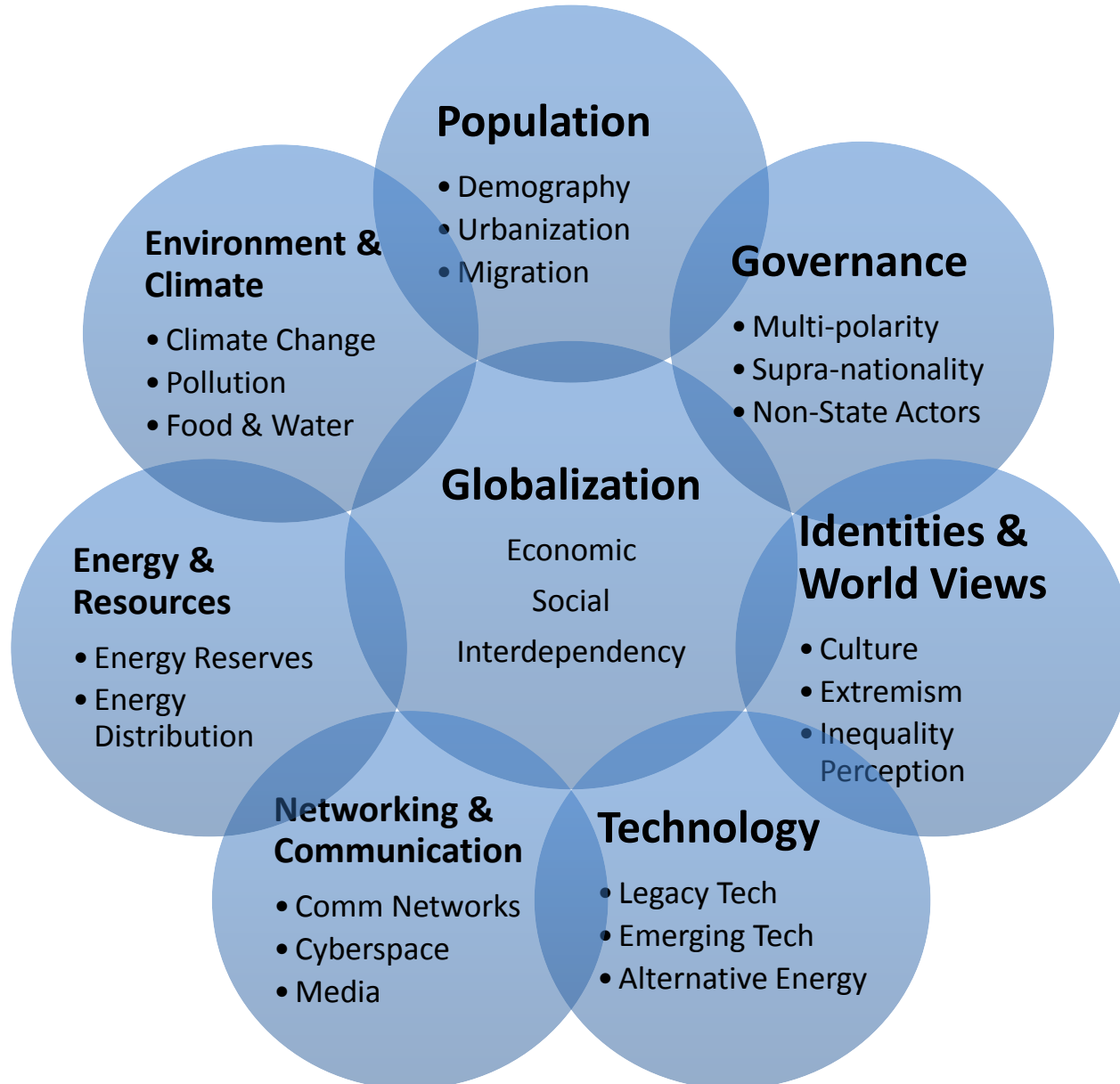
Looking to the future

***“...not enough to follow the change, but one has to lead the way in this field. The one who today does not **think how things could look** like the day after tomorrow has tomorrow missed the course of development and will stay behind!*”**

*The Bundeswehr Transformation Centre deals with this process. We try to **define possible future scenarios and draw conclusions for future abilities...**”*

BGen Erhard Drews, Bundeswehr Transformation Centre

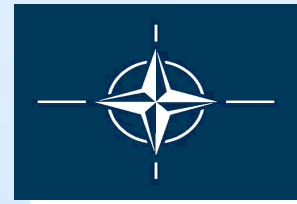
Drivers Expanded

“Return of Power Politics:” Conditions of Risk

- Competition for ideological supremacy
(*Konkurence par ideoloģisko pārākumu*)
relativity theory of moral issues - Albert Einstein)
- Competition for resources
- Proliferation of nuclear capabilities
- Failure/Faltering of weak states
- Spillover of small-scale conflicts

Domāju mūsu prognozes piepildās

New Threats and Security Challenges

- ➔ The Threat of Global Terrorism
- ➔ Cyber-Attacks
- ➔ Energy- and Resources-Security
- ➔ Global Effects of Climate Change

**Issues for
Article 4**

**with
Potential
for Article 5**

Virtuele kustlijn Nederland bij stijging
zeespiegel +1m en overstroming rivieren

Secinājumi pārdomām

- Mūsu galvenais secinājums ir, ka nav jautājums **vai** teroristi pielietos MII, bet **kad un kur!**
- Vai mūsu medicīnas personāls ir sagatavots atpazīt un spējīgs neitralizēt visa veida MII pielietošanu?
- Vai mums ir medicīnas aprīkojums un iespējas, kas nepieciešams MII pielietošanas gadījumā?
- Kāda organizācija koordinē reakciju uz MII uzbrukumiem vairākās NATO valstu pilsētās?
- What are the 2nd, 3rd and 4th order economic, political, and military effects of a WMD attack?
- Kur, kad un kā mēs saskaņojam mūsu treniņus šajā jomā?

ASV darba grupas secinājumi 2008.gads

NATO jaunā Stratēģiskā koncepcija 2010

NATO galvenās funkcijas

1 Kolektīvā aizsardzība

Pret visa veida draudiem un jaunajiem drošības izaicinājumiem

2 Krīzes menedžments

Krīzes novēršana, vadība un pēc krīzes atbalsta operācijas

3 Kooperatīvā drošība

Veidojot partnerību ar visām attiecīgajām valstīm un organizācijām

A New Strategic Concept for a Complex World

„CMX 13” krīzes pārvaldes mācības

KRĪZES PĀRVALDE

- **NATO ikgadējās krīzes pārvaldes mācības „CMX 13”**, kuru mērķis bija pārbaudīt un pilnveidot dalībvalstu krīzes reaģēšanas spējas. Tās notika 2013. jau 19. reizi.
- Mācību laikā, sadarbojoties civilajām un militārajām institūcijām, NATO pielietoja savas vadības procedūras, proti, veica konsultācijas Ziemeļatlantijas līguma 4.panta ietvaros un **izspēlēja Ziemeļatlantijas līguma 5.panta aktivizēšanu.**

KRĪZES PĀRVALDE

- Mācību scenārijs ietvēra arī citus jaunākos apdraudējumus, ko nosaka jaunā NATO Stratēģiskā koncepcija. Latvijā mācībās piedalījās par krīžu vadību atbildīgo civilo un militāro institūciju pārstāvji.
- Tā kā mācības notika stratēģiski politiskajā līmenī militārie formējumi tajās nepiedalījās. Piedalīties mācībās bija uzaicināta gan Somija, gan Zviedrija, bet novērot mācības tika aicinātas dažādas starptautiskās, piemēram, ANO, ES un citas organizācijas.

KAS JĀDARA?

KOMPLEKSĀ NĀKOTNE - 2030

NATO Stratēģiskais koncepts,

ES Drošības stratēģija

***NACIONĀLĀ DROŠĪBAS
KONCEPCIJA (NDK - NDL)***

VALSTS AIZSARDZĪBAS KONCEPCIJA

NACIONĀLO BRUŅOTO SPĒKU LIKUMS

NBS UZDEVUMI, STRUKTŪRA

un vieta LATVIJAS DROŠĪBAS

STRUKTŪRĀS

KAS JĀDARA?

Pirmkārt, sakārtot aizsardzības nozares speciālistu sapratni un izpratni par valsts aizsardzības izaicinājumiem 21. gadsimtā.

Otrkārt, sakārtot likumus un citus normatīvos aktus atbilstoši reālajai situācijai drošības jomā.

KAS JĀDARA?

Treškārt, noteikt NBS kopumā un to sastāvdaļu vietu, nozīmi un uzdevumus Latvijas drošības sistēmā.

Ceturtkārt, precīzi noteikt NBS un to sastāvdaļu prioritātes.

KAS JĀDARA?

Piektkārt, vajadzētu veidot kopēju AM un IeM izglītības un apmācības sistēmu. (Šis priekšlikums jau vairakkārt ir mutiski un rakstiski izteikts un sīkāk ar to var iepazīties žurnālā Militārā Zinātne rakstā „Latvijas NAA pagātne, tagadne un nākotne.”)

http://www.sargs.lv/Zurnali/Militara_zinatne.aspx

Vajadzētu izmantot iespēju veikt pētījumus militārās zinātnes jomā un normatīvu aktu izstrādei fiziskās drošības (aizsardzības) nozares izstrādei.

SECINĀJUMI

SECINĀJUMI

- 1.** Latvijai nav alternatīvas valsts aizsardzības politikai, kas noteikta NDK: „Latvijas militārās drošības stratēģiskais pamatprincips ir dalība NATO kolektīvās aizsardzības sistēmā, kas nodrošina, ka iespējamie militārie draudi pret Latviju tiek uzskatīti par kopējiem draudiem NATO”.

SECINĀJUMI

2. Latvijai ir iespēja loģiski sakārtot savu aizsardzību un kļūt par piemēru šajā jautājumā citām ES un NATO valstīm, jo valstīm ar militāro rūpniecību, daudzskaitlīgajiem BS un iespējām veidot vērā ņemamas paš aizsardzības spējas, to izdarīt daudz sarežģītāk.

SECINĀJUMI

- 3.** Latvijas aizsardzības jautājumu konceptuāla sakārtošana ļauj loģiski un pamatoti analizēt Aizsardzības un Iekšlietu ministrijas apvienošanas iespējas vai to precīzu funkciju un atbildības jomu sadali bez nevajadzīgas dublēšanās, kā arī veidot kopēju izglītības un mācību iestādi valsts aizsardzības struktūru speciālistiem.

Latvijas Satversme

(piedāvājums)

- **42. pants.** Valsts Prezidents ir valsts bruņotā spēka augstākais vadonis.
- **43. pants.** Valsts Prezidents uz Saeimas lēmuma pamata pasludina karu.
- **44. pants.** Valsts Prezidentam ir tiesība spert nepieciešamos militārās aizsardzības soļus, ja kāda cita valsts Latvijai **vai kādai no NATO valstīm** pieteikusi karu vai ienaidnieks uzbrūk Latvijas robežām. Līdz ar to Valsts Prezidents nekavējoties sasauc Saeimu, kura lemj par kara pasludināšanu un uzsākšanu

Latvijas NBS

PAGĀTNE

Viela pārdomām

NATIONAL DEFENCE ACADEMY - ORGANIZATION

Academic Director

Deputy Academic Director for unit training

- Chaplain
- Administrative support
- Cultural and Education section
- Administrative section
- Typing and Technical drawing office

FACULTIES

- BORDER GUARD
- MOBILE INFANTRY
- SECURITY SERVICE
- NATIONAL GUARD
- NAVAL AND AIR FORCES

Deputy Academic Director for study and scientific work

CENTER OF SCIENCES DEFENCE

- Scientific group
- Computer center
- Information group
- Professional selection laboratory - NBS
- Publishing and editorial Dpt.

Dpt. of studies CHAIRS

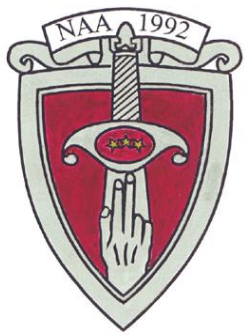
- Strategy and general tactics
- Combat weapon training
- Weapons and materials supply
- Physical fitness and sports
- Pedagogy
- Law
- Engineering sciences

- Tactics center
- Humanities (comprehensive)
- Language center

Deputy Academic Director of weapons and logistics

- Weapons section
- Medical service
- Technical service
- Clothing service
- Provisions service
- Transport service
- Accommodation operation and maintenance service

- Assistant to the academic Director
- Finance department
- Personell department

**1995. gadā NAA mācījās kopumā 625 cilvēki,
Akadēmiskais personāls: viens LU Goda doktors,
6 habilitētie doktori un 20 doktori.**

Kāds tagad ir NAA akadēmiskais personāls?

**Valsts prezidenta Gunta Ulmaņa vizīte Nac.Aizsardzības akadēmijā
1996.gada 9.aprīlī.**

PAR ZEMESSARDZI

- **1. Latvijai ir jāizstrādā jaunā Valsts militārā stratēģija (VAK - 2016)**

Atbilstoši jāprecizē normatīvie akti un precīzi jānosaka ZS vieta un uzdevumus valsts aizsardzības sistēmā.

- Tagad ZS cenšas pildīt neiespējamo misiju – dublēt SZS .

***Paldies par pacietību un
sapratni, iepazīstot šo
informāciju!***

www.kreslins.lv

***Priekšlikumus, kritiku un rekomendācijas
sūtiet pa e-pastu karliskreslins@inbox.lv***

Bijušais Latvijas Aizsardzības spēku,
Nacionālo bruņoto spēku,
Padomju armijas virsnieks,
militārais zinātnieks,
rezerves brigādes ģenerālis.

Military ranks:

- **1966** Promoted Lieutenant;
- **1986** Promoted Colonel;
- **1992** Promoted to Colonel in the LNAF
- **2003** Promoted Brigadier General

- *Service Experience* **1966 – 1970** North Fleet Aviation regiment Second Navigator
- **1977 – 1992** Lecturer, Senior Lecturer (Professor) Moscow Air Force Engineering Military Academy
- **1992 – 1997** National Defense Academy of Latvia Vice rector for Training, Education and Scientific work, Chief of Defense Research Center
- **1997 - 1999** Deputy Chief of LNAF Staff, Chief of Defense Research Center
- **1999-2000** LNAF Staff Chief of Department J-5 (Strategy planning department), Chief of Defense Research Center
- **2000-2004 Chief of LNAF Joint Staff**
- **2004-2005** Commandant of National Defense Academy
- **20.07.2005-** Retiree
- **01.03.2006** Professor of National Defense Academy, Chief of Defense Research Center
- **17.10.2011- 10.04.2014** member of Parliament
- **04.11.2014 - 12.** Saeimas deputāts

NACIONĀLAIS DROŠĪBAS LIKUMS

- **11.pants. Aizsardzības ministrijas kompetence**
- *(1) Aizsardzības ministrija: 1) izstrādā un īsteno valsts aizsardzības politiku; 2) plāno valsts aizsardzībai nepieciešamos līdzekļus un iesniedz Ministru kabinetam ar to saistītos priekšlikumus; 3) nodrošina valsts aizsardzībā iesaistītā personāla pārvaldi un **militāro izglītību**. (Nekas nav teikts par iekšējo drošību, likumu ievērošanu un kārtību valstī).*

NACIONĀLAIS DROŠĪBAS LIKUMS

- **11.pants. Aizsardzības ministrijas kompetence**
- *(1) Aizsardzības ministrija: 1) izstrādā un īsteno valsts aizsardzības politiku;*

***KĀDA IR VALSTS AIZSARDZĪBAS
POLITIKA?***

AM budžets sadaļa

- **30.00.00 Valsts aizsardzības politikas realizācija:**
- Resursi izdevumu segšanai:
  - bija (2010-2013)~Ls 10 miljonu gadā
  - 2015. un 2016. gadā ~ 15 miljonu eiro

Izskatās, ka nav vienotas sapratnes par jēdzienu **valsts aizsardzības politika**

Ja Latvijas aizsardzības sistēma sastāv no NBS, kas veidoti cīņai ar NATO noteiktajiem draudiem, riskiem un izaicinājumiem, tad ***ESOŠĀ AIZSARDZĪBAS SISTĒMA IR JĀMAINA***

LATVIJAS AIZSARDZĪBA
1992.-1994.; 2015.- ...

NACIONĀLIE BRUŅOTIE SPĒKI:

- Aizsardzības (regulārie) spēki: SZS, JS, GS;
- Robežu aizsardzības spēki (RAS);
- Zemessardze, Jaunsargi, Aizsargi;
- Valsts un pašvaldību policija, ugunsdzēsēji;
- Drošības dienesti;
- Nacionālā aizsardzības akadēmija.